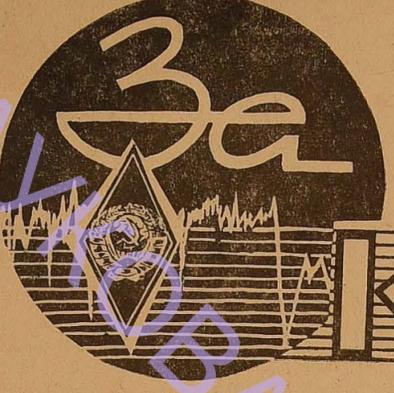

Общий читальный зал

Научная библиотека Одесского университета им. И. И. Мечникова

ПОДВИГ СОЛДАТА СВИТ НЕ ЗАБУДЕ!

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАІН, ЄДНАЙТЕСЯ!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені І. І. МЕЧНИКОВА.

РІК ВИДАННЯ ХЛІ № 17(1192) 8 ТРАВНЯ 1975 р. Ціна 2 коп.

6 травня цього року назавжди увійшло в історію університету. В цей день на площі перед головним корпусом відкрито пам'ятник студентам, викладачам і співробітникам університету, які віддали своє життя за честь і незалежність нашої соціалістичної Вітчизни.

Урочистий мітинг відкрив вступним словом секретар парткому університету Л. Х. Калуст'ян. З промовою на мітингу виступив перший секретар Одеського обкому КП України тов. П. П. Козир.

На мітингу виступили також ветеран Великої Вітчизняної професор І. М. Дузь, секретар комсо-

мольського бюро юрфаку Л. Федчер, ректор університету професор О. В. Богатський, генерал-майор М. М. Бунін.

Спадає покривало. Перед очима присутніх постає велична стела пам'ятника. Мужні, суворі обличчя солдата, матроса та партизана, лаконічний напис підкреслюють урочистість хвилини. Звучить Гімн Радянського Союзу, салют на честь пам'яті героїв.

Іх багато—тих, хто не встиг закінчити навчання, наукову роботу.

ЗГАДАЄМО ВСІХ ПОІМЕННО

ПАМ'ЯТЬ

стоїть першим на меморіальній дошці пам'яті викладачам університету, які загинули в боях з німецько-фашистськими загарбниками.

23 червня 1941 року викладач кафедри історії УРСР, кандидат історичних наук І. А. Адамов добровольцем пішов на фронт.

Старший політрук І. А. Адамов брав участь в боях під Сталінградом. 2 червня 1942 року на підступах до Сталінграда—біля станиці Обливської (на Дону) на позиції полку фашисти скинули десант. Розгорівся жорстокий бій. В цьому бою І. А. Адамов загинув смертю хоробрих.

Загинув смертю хоробрих в боях з німецько-фашистськими загарбниками завідувач кафедри політекономії доцент Д. АДЛЕР.

У числі перших пішов на фронт завідувач кафедри історії УРСР, секретар партійної організації університету О. І. КОЛЕСНИКОВ.

У листі з фронту 15 травня 1942 р. він писав: «Багатох не дораховуємось... Немає нашого Михайла Грудського, загинув Лісничий, але всі вони йшли в бій зі словами: «Перемога буде за нами. Ми глибоко впевнені, що перемога прийде».

Він не дожив до перемоги. В боях під Павлоградом (Південний фронт) в травні 1942 року заступник начальника політвідділу армії О. І. Колесников загинув смертю хоробрих.

У боях при обороні Севастополя загинув командир мінометного взводу, колишній заступник директора фізінституту, викладач кафедри експериментальної фізики комуніст А. П. МОЛЧАНОВ. Він прославився ще при обороні Одеси як відважний командир, як учений, який удосконалив принцип міномета, що підвищило влучність вогню.

(Закінчення на 2-й стор.)

Розорані давно вже траншеї, заросли бур'яном окопи... І там, де третину віку назад вогнем і залізом пройшла війна, піднялась колосиста пшениця і зазеленіла тіниста діброва, знялися вгору новобудови заводів і корпуси робітничих селищ. І вирости обеліски—вартові слави, віхи нашої суворой пам'яті.

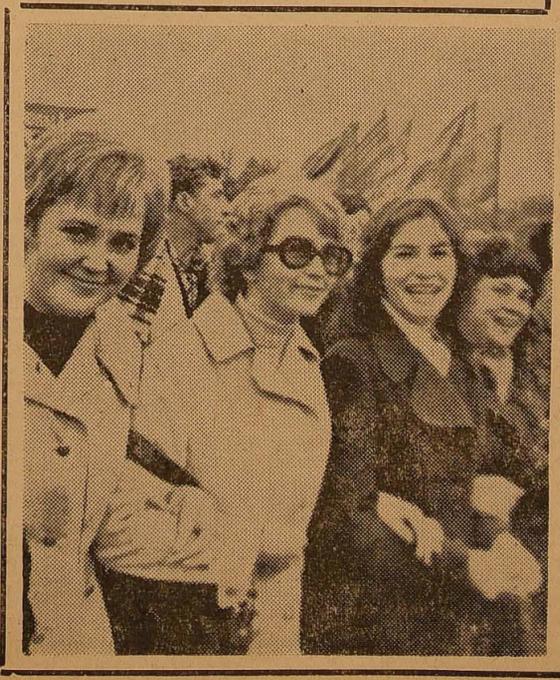
Мир здобутий дорогою ціною. 20 мільйонів радянських людей склали свої голови в боротьбі з фашизмом.

І коли 9 травня 1975 року на всесоюзній повірці країна назве імена своїх героїв, звучать і імена вихованців Одеського університету—професорів, викладачів, студентів і співробітників, чий вклад в нашу загальну Перемогу оплачений самою високою ціною—ЖИТТЯМ.

Вспомним всех поименно,
Горем вспомним своим...
Это нужно—
Не мертвым!
Это надо—
Живым!

(Р. Рождественский, «Реквием»).

АДАМОВ ІВАН АНТОНОВИЧ. Це його ім'я

З НАГОДИ СВЯТА

В університеті дуже широко відзначається славне 30-річчя Перемоги. У програму святкування ювілейної дати у житті народів входить урочисте відкриття пам'ятника студентам та викладачам, які не повернулися з фронту, наукова конференція та урочистий вечір колективу.

7 травня у великому актовому залі відбулася наукова конференція, присвячена 30-річчю Перемоги. Було заслухано доповіді професора О. Г. Лобунця—«КПРС—організатор Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні», доцента З. В. Першиної—«Дружба народів Радянського Союзу—

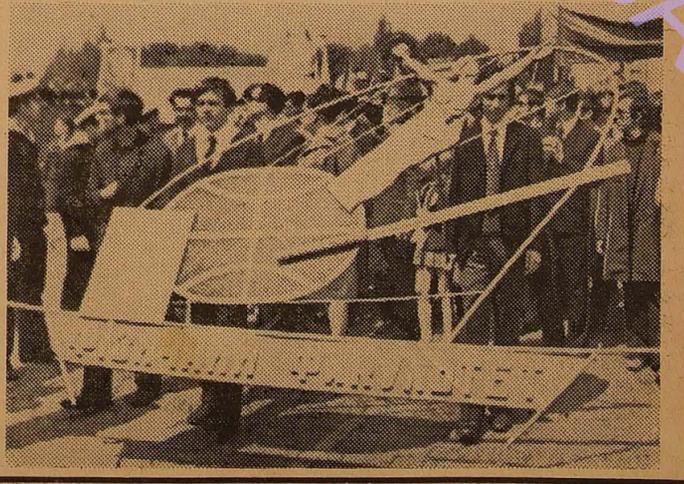
найважливіший фактор Перемоги у Великій Вітчизняній війні», професора М. Ю. Раковського—«Актуальні проблеми вивчення історії Великої Вітчизняної війни», професора І. М. Дузя—«Велика Вітчизняна війна в радянській літературі».

Урочисті вечори, присвячені ювілею звільнення від фашизму, відбулися на факультетах. На курсах, у групах проведені семінари, бесіди, зустрічі з ветеранами війни. Спогадами про минуле, про бої і фронтові шляхи поділилися ветерани на зустрічах у гуртожитках.

НА ТИТІ ПЕРШОТРАВНЕВІЙ ДЕМОНСТРАЦІЇ

Дружно вийшов на першотравневу демонстрацію колектив університету. Радісні обличчя, весняні посмішки у святкових колонах.

Фото О. ЛЕВІТА.

ХАЙ ВІЧНО ЖИВЕ В ПАМ'ЯТІ НАРОДІВ
БЕЗПРИКЛАДНИЙ ПОДВИГ РАДЯНСЬКИХ
ВОІНІВ, ПАРТИЗАНІВ І ПІДПІЛЬНИКІВ, ТРУ-
ДІВНИКІВ ТИЛУ, ЯКІ ЗДОБУЛИ ВСЕСВІТНЬО-
ІСТОРИЧНУ ПЕРЕМОГУ У ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗ-
НЯНИЙ ВІЙНІ!

ПОДВИГ СОЛДАТА

ПАМ'ЯТЬ

ЗГАДАЄМО ВСІХ ПОІМЕННО

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Воював під Одесою, а потім в Севастополі декан біологічного факультету доцент комуніст Г. І. КОНОПЛІВ. Бажко йому було. Підводив зір, заважали окуляри, але він вважав своїм обов'язком бути там, де йшов бій. Захищаючи Севастополь, Г. І. Коноплев загинув смертю хоробрих.

Вихованець комсомольської організації університету, а потім її керівник ГАВРИЛО ОСЕНКО, будучи кореспондентом фронтової газети «За Родину», захищав Одесу і Севастополь. В останній день оборони Севастополя політрук Осенко з невеликою групою бійців і матросів був оточений на мисі Херсонес кільцем фашистів. До останнього патрону бився з ворогом воїн-журналіст. Останню кулю він залишив для себе...

У боях з ворогом загинули заступник декана біологічного факультету комуніст З. І. ДЯТЧУК, доцент кафедри гідробіології А. К. МАКАРОВ, доцент кафедри марксизму-ленінізму І. К. КОРЕНФЕЛЬД, доценти І. Х. КРИМЧАНСЬКИЙ, А. Г. ОКУНЬ, секретар комсомольської організації фізико-математичного факультету старший викладач В. МОХОТКІН, редактор газети «За більшовицькі кадри», викладач кафедри марксизму-ленінізму П. І. ЗЕМЛЯНИХ, доцент кафедри історії УРСР П. А. ЛІСНИЧИЙ, викладач кафедри марксизму-ленінізму М. Н. ГРУДСЬКИЙ, викладач кафедри історії СРСР А. В. КРЯЧУН, викладач П. С. ГАНДЕЛЬМАН, аспіранти БОРОВСЬКИЙ, Н. БЕЙЛЕР і багато інших.

Вихованець університету В. ЗИМЕНКО з Південного фронту писав товаришам, що «буде захищати десертацію, коли разгромить ворога». Він не дожив до цього, загинув у боях за Донбас. Добровольцем записався у винищувальний батальйон невійськовозобов'язаних, комуніст, асистент кафедри експериментальної фізики Г. Н. ШПАКОВСЬКИЙ, парторг фізичного факультету, асистент кафедри експериментальної фізики П. В. КАПУСТЯНСЬКИЙ, асистент кафедри загальної фізики І. Ф. БРОВКО. Вони воювали в прославленій 25-й Чапаєвській дивізії. В бою біля села Ільїнка, відбиваючи танкову атаку ворога, Г. Н. Шпаковський, П. В. Капустянский та І. Ф. Бровко загинули смертю хоробрих.

30 березня 1944 року за десять днів до визволення Одеси були розстріляні гестапівцями відважні підпільники фізики О. К. ЧЕРНЮК і В. В. КОНДАГУРІ. Указом Президії Верховної Ради СРСР за мужність і відвагу, проявлені в боях з німецько-фашистськими окупантами, О. К. Чернюк і В. В. Кондагурі посмертно нагороджені медаллю «За відвагу».

У гестапівських застінках загинули партизан-комуніст, викладач, заступник декана біологічного факультету Е. Соїфер, завідувача бібліотекою комуністка Р. Повар.

Загинули в боях з ворогами випускники університету 1942-го року, які одержали дипломи

разом з червоноармійською книжкою, біолог ФЕДІР БАНІТА, історик ВАСИЛЬ КОВАЛЬЧУК...

В тяжкому 41-му, під Москвою, відбиваючись до останньої кулі, загинув п'ятикурсник філологічного факультету Одеського університету КОСТЯНТИН ЛИТВИНОВИЧ, який добровільно пішов на фронт.

В 1942 році загинув студент IV курсу українського відділення філфаку МИХАЙЛО ШЕВЧЕНКО.

На Малій землі, під Новоросійськом, з гранатами під гусениці танку кинувся студент-філолог ГЕРАСИМ ВОВЧЕНКО....

Переживши ленінградську блокаду, загинув при штурмі Кенігсберга історик МИХАЙЛО ЦИЗИН.

Там же, під Кенігсбергом, загинув філолог ВЛАДИСЛАВ ГАЛИЦЬКИЙ.

Імена... імена... Вони золотом вибиті на мармурі меморіальних дошок. Їх багато.

В камень,
как в память,
Втиснуты,
золотом тиснены,
списки,
списки,
списки—
искры войны.
Но не вмещает камень,
твёрдый, холодный гранит,
то, что вмещает память,
то, что сердце хранит...

(Л. КУДРЯВСКАЯ).

І виріс, відкрився в канун 30-річчя нашої Перемоги над фашизмом, пам'ятник перед головним корпусом—студентам, викладачам і співробітникам Одеського університету, які загинули в боях за свободу і незалежність Радянської Батьківщини.

«Мене так вчив перший комісар мого життя Ілля Азаров—називай, називай без кінця прізвища живих і мертвих солдат. І про що б ти не писав, про що б не говорив—називай прізвища. Хай їх пам'ятають, чують, заучують».

Ці точні слова знайшов Григорій Поженян—поет, кіносценарист, учасник оборони Одеси.

Живі зберігають пам'ять про загиблих і бережно, як естафету, передають її з покоління в покоління. Це наш священний обов'язок—пам'ятати.

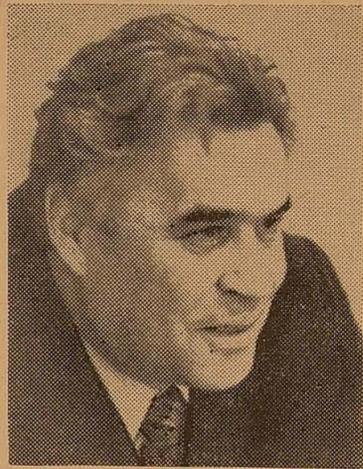
І кожний, хто проходить мимо пам'ятника біля університету, зупиниться і зверне свій зір на слова, вибиті на граніті:

Люди!
Покуда сердца стучатся—
Помните!
Какой ценой завоевано счастье!

Б. ПЕРЕЖНЯК

«Радіо донесло звістку про зухвалий напад ворога на священну Радянську землю. Закипіли гнівом серця, заклопотала ненависть до фашистської нечисті, яка проривалась у палких промовах, в готовності грудьми стати на захист рубежів нашої Батьківщини. Потоки добровольців ринули в райвісськомати з заявами про свою готовність іти в бій за Батьківщину..., вимагаючи негайного відправлення у військові частини», — так писала газета «Чорноморська комуна» 23 червня 1941 року. Серед тих, хто першими пішли до військоматів, щоб із зброєю в руках захищати честь, свободу і незалежність нашої Батьківщини, був і студент IV курсу фізико-математичного факультету Одеського університету Дмитро Поліщук.

ЩИРИЙ ДАР СЕРЦЯ

Та не судилося тоді йому одразу одягти військову форму. Студентам у військоматі відмовили: «Йдіть, хлопці, вчіться, закінчіть університет. А ворога розіб'ємо й без вас...»

Дмитро гірко переживав відмову. Він вважав своїм найголовнішим обов'язком в цей час — бути на фронті.

Країні були потрібні не лише захисники на передовій, а й солдати трудового фронту. Студенти одеських вузів були мобілізовані на допомогу колгоспам навколишніх районів у збиранні врожаю. Разом з групою товаришів-студентів Дмитро працював в одному з радгоспів Кіровоградської області. Працювали добре, та весь час жили надією: може, призвуть в армію. Адже коли відправлялися на сільгоспработу, то знову зайшли до військомату, де ім цього разу порадили на всякий випадок залишити свою адресу. А невдовзі одержали телеграму з Одеси: прибути до військомату.

І ось уже в кишенях лежать по-

вістки — студентів чекають військові училища. Прощай, Одесо, прощай, університет! До зустрічі після Перемоги!

Пішки — транспорту не вистачало — призовники дісталися до Миколаєва. Там пройшли прискорену військову підготовку. Потім—Дніпропетровськ. Майбутнім курсантам довелося разом з населенням міста, студентами дніпропетровських вузів взяти участь у спорудженні оборонних укріплень. І вже потім Дмитро довідався, що їх праця не була марною: гітлерівці так і не змогли з ходу захопити місто, довго точилися запеклі бої.

Саме тут Дмитро Поліщук і його товариші прийняли перше «хрещення» вогнем: під час робіт їх не раз обстрілювали фашистські літаки. Гнівом і ненавистю наповнювалися серця юнаків, жагучим прагненням якнайскоріше вступити із зброєю в руках в боротьбу з ворогом. Але довелося майбутнім воїнам поки що вчитися військовій справі в тилу. Їх передислокували у Краснодарський край. Тут студенти-одесити дізналися про те, що після 73-денної героїчної оборони наші війська залишили рідну Одесу...

Швидко минали учбові будні курсантів Полтавського тракторного училища, в яке потрапили одесити. Це училище було переведене в Україну в П'ятигорськ. Прийшов 1942-й рік. В цей час на фронті склалася напружена обстановка: гітлерівці рвалися до Кавказу. В передгір'ях Північного Кавказу розгорілися запеклі бої. В них взяли участь і курсанти навколишніх військових училищ.

Неодноразово рядовий Поліщук разом з товаришами відбивав атаки оскаженіх гітлерівців. В бою під м. Прохладним в серпні 1942 року він був поранений... Рана виявилася важкою, і тому потрапив знову на фронт не скоро, аж в квітні 1944 року. Воював у 5-й гвардійській армії, в полку, що відзначився ще під час битви за Сталінград.

Невеликими фронтовими дорогами пройшов рядовий Поліщук, звільняючи від ворога рідну землю. А потім — Польща, Німеччина, Чехословаччина... Назавжди запам'яталися йому важкі бої на Сандомирському плацдармі...

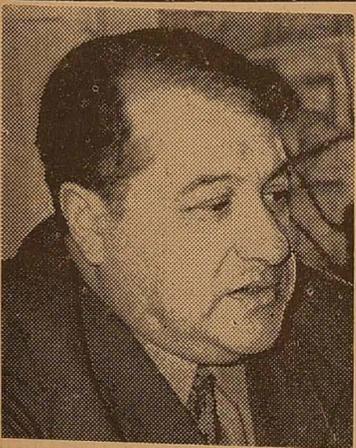
Закінчив війну у Празі. За мужність і відвагу, виявлені в боях з німецько-фашистськими загарбниками, Батьківщина нагородила його орденами Слави III ступеня, Червоної Зірки і 7 медалями.

Після війни Дмитро Іванович повернувся до рідного університету, успішно закінчив фізико-математичний факультет, а потім — аспірантуру. Захистив кандидатську дисертацію. Працював спочатку викладачем, а потім деканом фізичного факультету. Вже п'ять років професор Дмитро Іванович Поліщук працює проректором університету. Він проводить велику наукову й громадську роботу, часто зустрічається із студентською молоддю, розповідаючи про буремні роки Великої Вітчизняної, передаючи їй свої знання, досвід, щирий дар серця...

І закінчити розповідь про ветерана війни Дмитра Івановича Поліщука мені хочеться словами пісні:

Не стареют душой ветераны,
Ветераны второй мировой...

К. ЄВДОКИМОВА,
наш кореспондент.

ІСТОРИК І ЖУРНАЛІСТ

— Михайле Юхимовичу, Велику Вітчизняну війну Ви зустріли кадричним офіцером-поліпрацівником. Як трапилося, що Ви стали військовим журналістом?

— Це не було випадковим. Ще до війни, після закінчення історичного факультету Московського педагогічного інституту ім. К. Лібкнехта, я розпочав працювати в «Комсомольській правді». Ось таким чином історик і журналіст злилися в мені воедино. А потім — армія, війна. І де б я не був — викладачем у Військово-політичному училищі, агітатором політвідділу дивізії — найбільш пам'ятні спогади у мене пов'язані з тим часом, коли я був редактором газети «Боевое знамя» 238-ї стрілецької дивізії — нашої «дивізійки», як ласкаво називали її бійці і командири. Бо працювати в «ди-

візіонці» — це завжди бути на передньому краї подій фронтового життя.

— В житті у кожного фронтовика є події, епізоди, які найчастіше згадуєш. І стають вони своєрідним літописом тих буремних років, біографією покоління...

— Так, у мене з війною пов'язано багато подій, епізодів. Та, очевидно, серед них доцільно виділити три найголовніших...

Жовтень-листопад 1941 року. Затемнена Москва, оперезана надолбами, протитанковими «іжаками», зенітки на вулицях, площах, на дахах будинків, аеростати загородження... Нам — викладачам та курсантам Московського військово-політичного училища—невдовзі довелося прийняти перше бойове хрещення. Гітлерівці скинули по-

в'язку з тим, що б Вам хотілося побажати нашій студентській молоді?

— Наша студентська молодь, звичайно ж, не знає лиха війни. Це її щастя. Сучасній молоді треба добре пам'ятати, що історія Великої Вітчизняної війни не просто шестдесят сторінок книг, підручників, брошур, а незабутній подвиг, який заклав основу для вільної і творчої праці всіх радянських людей.

Він інтерв'ю Б. АРКАДЬЄВ.

давно я одержав з Могильова пам'ятну медаль «За визволення Могильовської області».

Вороже угруповання в Білорусії було ліквідовано. Гітлерівські вояки, які в 1941 році нахвалилися вступити в Москву, в 1944 році дійсно-таки пройшлися вулицями столиці — під конвоем... І весь наш народ, весь світ знову триумфував від цієї нової перемоги Червоної Армії.

І найбільш пам'ятна подія, звичайно ж — День Перемоги. Його ми зустріли на Ельбі, неподалік від міста Магдебург. Ще раніш я побував у поверженому Берліні, бачив червоний прапор — Прапор Перемоги над рейхстагом. І ось на світанку 9 травня 1945 року прокотилося: «Перемога!» Яке це було радісне свято! Довгождана, вимріяна за чотири довгих воєнних роки... І до радощів Перемоги примішувався смуток про бойових друзів, яким не судилося дожити до цього дня...

— Михайле Юхимовичу, Вам, учаснику Великої Вітчизняної війни, зараз часто доводиться виступати зі спогадами про воєнні роки... В зв'язку з цим, що б Вам хотілося побажати нашій студентській молоді?

— Наша студентська молодь, звичайно ж, не знає лиха війни. Це її щастя. Сучасній молоді треба добре пам'ятати, що історія Великої Вітчизняної війни не просто шестдесят сторінок книг, підручників, брошур, а незабутній подвиг, який заклав основу для вільної і творчої праці всіх радянських людей.

Він інтерв'ю Б. АРКАДЬЄВ.

СВІТ НЕ ЗАБУДЕ!

**ЮНІСТЬ,
ОБПАЛЕНА
В БОЯХ**

... За пятьдесят товарищам
Им некуда от времени
Лысеющим, стареющим,
А мне все кажется,
Что им по двадцать...

(С. ОРЛОВ).

Всіх нас—людей фронтового покоління, чії молоді роки пройшли на полях битви, чия юність була перервана, пам'ять знову і знову повертає до подій воєнних років. Тяжкі випробування рано зробили нас дорослими, загартували волю, характер: «мужчинами стали мальчики...».

Полум'я війни рано обпало нас. Мій батько і брати, як і багато інших, встали на захист Батьківщини.

У 17 років в 1941 році з Одеси добровільно пішла на фронт і я. Як санітарний інструктор роти 186-го стрілкового полку брала участь в боях за Козельськ, Сухиничі (Західний фронт). Це був тяжкий час, бої і відступи... Як пише В. Суботін:

Мы шли. Сиял огонь во мраке.
Горели ноги в сапогах,

Соль выступала на рубаше
И пыль скрипела на зубах.
Ты нам навесила до срока,
Война, тяжелый вешмешок...

З кінця жовтня 1941 року, як санінструктор 24-ї танкової бригади 20-ї армії брала участь в героїчній обороні Москви. Інформбюро сповіщало про вперті бої.

Відбірні фашистські дивізії «СС» рвалися до столиці, погрозували нам, вигукуючи в районі села Димитрове, що 6 листопада 1941 року вони будуть в Москві на Красній Площі.

Але ворога зупинено, зломлено і розбито. Наші втрати були великими. Двічі наша бригада поповнювалась, але всі лобові атаки ворога були відбиті і ми в грудні 1941 року вже вступали в звільнене місто Волоколамськ.

Після поранення, з квітня 1943 року я на Північно-Західному фронті — медсестра евакопункту 53-ої армії. Потім були перекинуті в район станції Касторної, а на станції Отрожки (під Воронежем) зустрілась на фронті з батьком. Сердечна подяка його командирю частини—капітану Полосину, який надав моєму батькові з цього приводу дводенну відпустку. Хто

був на війні, той по-справжньому зможе це оцінити.

У складі 53-ої армії Другого Українського фронту звільняла Молдавію, Румунію, Угорщину. На фронті мене прийняли кандидатом в члени КПРС.

День Перемоги застав нас у місті Брно в Чехословаччині. Насправді це було велике свято—День Перемоги над фашистською Німеччиною. Але для мене війна ще не закінчилася: наша 53-я армія брала участь в бойових діях проти японських імперіалістів.

Прошли три мирних десятиліття. За цей час сивиною покрилися голови ветеранів. Нас залишається все менше, багато з наших бійців не можуть сьогодні розділити з нами радість свята.

І тепер, в день 30-річчя Перемоги, серцем плачуть матері. І ми схиляємо голови перед ними. Пам'ять священна. Ось чому сьогодні я пишу про війну і звертаюся до молоді: «Пам'ятайте! Всі ми в неоплатному боргу перед подвигом загиблих солдатів, перед горем їх матерів і дітей. Пам'ятайте, якою ціною здобутий мир».

Г. ГРЕБІННА,
колишній старшина медслужби,
нині доцент кафедри педагогіки.

ВНЕСОК КОЛЕКТИВУ

Колектив університету в роки Великої Вітчизняної війни вписав немало сторінок в справу захисту Вітчизни, в справу боротьби з фашистськими загарбниками. З перших днів віроломного нападу фашистських орд на Радянський Союз разом зі всім радянським народом колектив Одеського університету виступив на боротьбу проти фашистських загарбників. З перших днів софні студентів і багато викладачів—офіцерів запасу зайняли місце в рядах Червоної Армії і вступили в бій з німецькими фашистами. Немало членів колективу героїчно боролись з фашистськими загарбниками в партизанських загонах, на захисті Одеси.

Під керівництвом парторганізації колектив університету розгорнув активну оборонну роботу. Щоденно наукові працівники виступали з лекціями і доповідями на антифашистські теми.

З працівників університету було створено винищувальний батальйон. Університетські майстерні і лабораторії (особливо лабораторії фізико-математичного і хімічного факультетів) виконували різні завдання військових частин.

Евакуація університету в тил була розпочата 25 червня 1941 р. і проводилася в надзвичайно складних умовах. За вказівкою Радянського уряду університет було направлено для продовження праці в Краснодарський край, а керівники Краснодарського краю визначили місце для праці університету—Майкоп (столицю Адыгейської автономної області). Обком і облвиконком області з теплим почуттям прийняли університет, створили належні умови для праці і університет провів набір студентів на перші курси всіх факультетів та з 15 вересня розпочав нормальну роботу і навчальний (1941—42) рік закінчив випуском студентів 5-х курсів і розподілом їх на працю.

Крім того, колектив університету в умовах Майкопа проводив велику оборонну роботу. Так, велика група професорсько-викладацького складу розгорнула широку пропагандистську роботу як серед населення, так і серед військових частин (по замовленнях обкому партії та будинку Червоної Армії). Потреба в роботі серед частин Червоної Армії зростала з кожним днем в зв'язку з наближенням фронту і прибуттям військових частин на перепочинок, формування, а то і в госпіталь на лікування, і весь пропагандистський склад щоденно робив доповіді і читав лекції на різні теми, що цілком задовольняли різні запити бійців Червоної Армії. Це й було причиною заслуженої уваги до університету.

Деякі галузі місцевої промисло-

вості Майкопа перейшли на обслуговування військових потреб і тут постійними і досить корисними консультантами виявились університетські фізики, зокрема—професор Кирилов і доцент Демидов та хіміки—професор Богатський та доценти Коган і Дремлюк.

В галузі місцевої харчової промисловості постійними консультантами були професор Богатський та мікробіологи Д. Шаміс і О. Савчук. Особливо велику допомогу надали мікробіологи у випіканні доброякісного хліба, кондитерських виробів, у виробництві пива тощо.

Колектив також брав активну участь у безпосередній оборонній роботі: в копанні щілин, окопів та у виконанні інших завдань. Варто згадати про такий випадок. В січневий день 1942 року в тиху погоду надвечір небо вкрилось сніговими хмарами і почався сильний снігопад. На ранок земля покрилась снігом до поясу. Занесло товстим шаром снігу і Майкопський аеродром, що виконував бойові завдання. Внаслідок цього прикоротились посадки і виліоти військових літаків. Командування звернулось до університету з проханням допомогти в звільненні аеродрому від снігу. негайно було організовано збір лопат, і університет в повному складі, від студентів і техробітників до професорсько-викладацького складу вийшов на аеродром.

Всі без винятку працювали на очищенні аеродрому від снігу і до години дванадцятої другого дня аеродром почав діяти. Командування висловило університетові подяку.

В Майкопі університет займався багатогранною корисною роботою. Але ж неждано довелось залишити Майкоп. До першого серпня здавалось, що на Північний Кавказ фашисти не проникнуть. Другого серпня стало ясно, що з Майкопа необхідно евакуюватися.

Продовжувати працю університету довелось в Байрам-Алі. Це був глибокий тил і не було таких умов, як в Майкопі, для безпосередньої оборонної роботи. Проте й тут колектив університету розгорнув значну і досить корисну діяльність, в тому числі і в справі боротьби радянського народу за розгром фашистських загарбників та їх сателітів. Було організовано науково-пропагандистську роботу як серед населення Байрам-Алі, так і за його межами. Професори університету М. Савчук, Н. Розенталь, Г. Машталір були включені до складу антифашистського комітету при Туркменському філіалі Академії наук і проводили належну роботу. Університет допоміг у підготовці наукових кадрів для ТРСР, він включився у вирішення господарчих питань. В 1943 році універси-

тет провів науково-виробничу конференцію, на якій було прийнято пропозицію про використання деяких видів місцевої сировини і відходів виробництва. Так, розроблені заходи по поліпшенню бавовникового масла і відходів його виробництва. Конференцією запропоновано отримання дубильних речовин з місцевої сировини, що складало інтерес для шкіряної промисловості. На конференції було обмірковано і схвалено пропозицію професора В. Д. Богатського, професора Цонева і доцента Когана про виготовлення взуттєвої і колісної мазі з місцевої сировини.

Університет виконував і інші завдання, що складали значний інтерес. Наприклад, на Ашхабадській залізниці проводилось випробування нового паровоза, в якому виявився дефект—швидке утворення накипу. Дорога звернулась до університету з проханням допомогти усуненню його. Зусиллями професорів В. Д. Богатського і Є. А. Кирилова та деяких доцентів дефект було успішно усунено.

Велику науково-дослідну роботу проводили ботаніки: доцент Погребняк, доцент Шапошнікова та доцент Жаренко по вивченню флори Туркменії. Мікробіологи доцент Д. Шаміс і О. Савчук розробили спосіб отримання дріжджів з місцевої тикви, у чому в тих умовах була значна потреба.

Слід відмітити, що групою біологів, хіміків і фізиків було розгорнуто цікаві і важливі дослідження разом з Сочинським науково-дослідним бальнеологічним інститутом, що евакуювався в Байрам-Алі і працював на базі Байрам-Алійського ниркового санаторію.

Одеський університет заслужив увагу з боку Туркменського уряду та громадськості і залишив про себе хорошу пам'ять. В кінці серпня 1944 року університет залишив Туркменську РСР і його ешелон взяв курс на Одесу. Було організовано теплі сердечні проводи. Повернувшись в рідне місто, колектив з великим ентузіазмом включився в ліквідацію наслідків фашистського «господарювання», проводились в належний стан кабінети і лабораторії, було проведено набір студентів на перші курси і розпочався навчальний процес та наукова робота. Колектив університету знову встановив тісний контакт з військовими організаціями і проводив оборонну роботу для остаточного розгрому фашистських загарбників.

М. САВЧУК,
зав. кафедрою зоології безхребетних, заслужений діяч науки,
член-кореспондент АН УРСР,
професор.

ВЕЛИКА ВДЯЧНІСТЬ

Ніхто не забутий, ніщо не забуто! Під таким девізом пройшов інтернаціональний вечір у гуртожитку № 4, присвячений 30-річчю Перемоги над фашизмом.

Святково прибраний читальний зал: квіти, ілюстративні монтажні, що розповідають про успіхи СРСР, ЧССР, ПНР, УНР, яскраві плакати, портрети, студентські твори. Ветерани війни — Л. О. Кошуба і В. Ф. Шнизов зустрілися зі студентами гуртожитку.

З великою увагою прослухали присутні спогади Л. О. Кошуби, яка розповіла про свою участь у Великій Вітчизняній війні. Любов Олександрівна відзначила: «Ми ніколи не забудемо, якою ціною дісталось нам право на працю, на мир».

Доцент В. Ф. Шнизов у роки війни воював пліч-о-пліч з польськими солдатами. Має чимало польських нагород. «Тридцять років,— сказав Віктор Федорович,— як брати, ми йдемо шляхом побудови соціалізму і комунізму. У нас спільна мета, спільні прагнення».

Присутні із задоволенням прослухали музично-літературну композицію, присвячену 30-річчю Перемоги. Щиро прозвучали пісні «Баллада о красках», «Журавли» й інші у виконанні Анатолія Луниченка. Зворушливо прочитали вірші Зоя Чирва, Майя Бернат й інші учасники зустрічі.

Наші ведучі Ельжбета Веселовська і Ваня Романець щиро подякували ветеранів, учасників, гостей і організаторів чудового вечора викладачів російської мови Н. П. Панкратову і В. І. Кучину.

Я із задоволенням брала участь в інтернаціональному вечорі, тому що перемога радянського народу над фашистською Німеччиною принесла довгождану свободу народам Європи. Для нашої країни і для інших країн визволення стало початком побудови нового суспільства.

Наш народ назавжди збереже в своїй пам'яті велику вдячність Батьківщині Леніна.

Катерина ШАТКОВСКА,
студентка IV курсу біофаку
(ЧССР).

**ВІЧНА СЛАВА ГЕРО-
ЯМ, ЯКІ ПОЛЯГЛИ В
БОРотьБИ ЗА ЧЕСТЬ,
СВОБОДУ І НЕЗАЛЕЖ-
НІСТЬ НАШОЇ СОЦІ-
АЛІСТИЧНОЇ БАТЬКІВ-
ЩИНИ!**

Він живий

Завідувач кафедрою історичної геології та палеонтології Львівського ордена Леніна державного університету ім. І. Я. Франка професор В. О. Горезький у роки Великої Вітчизняної війни викладачем нашого геофаку. Нещодавно він надіслав листа, в якому пише: «Посилаю фотопортрет колишнього студента географічного факультету Одеського університету, який закінчив вуз у 1942 році—Г. Мотуза».

Багато студентів після закінчення вузу йшли в армію захищати Вітчизну. Так зробив і Г. Мотуза. Напередодні відправки на фронт він подарував мені маленьке фото, яке зроблено у Полтаві в 1942 році. Хотілося б, щоб пам'ять про цю людину збереглася».

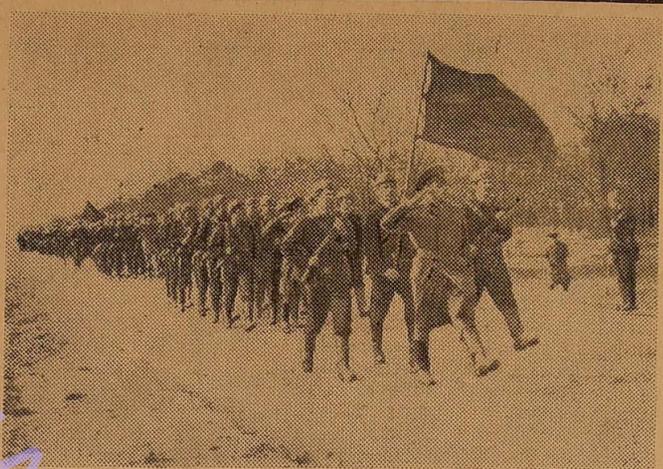
Пропонуємо читачам вірші, які працівник палеонтологічного музею Н. М. Ільницька присвятила випускнику геофаку.

Пам'яті Г. МОТУЗА,
студента геофака.

*Это все нам родное
и близкое—
Опаленные дали войны...
Огранные обелиски
Величавой скорби поляны.
В похоронке о том не
писали,
Где погиб неизвестный
Неизбывностью вечной
В сердце матери раны сочат.
Говорили, сгорел он в танке
На родной обгоревшей
На пылавшем огнем
В занимавшейся заревом
Он сгорел, как зеленая
Не пустившая розовый
Говорили, погиб он в
Добровольцем ушел в
Был студентом он на
И крылато дерзал и
В роковой и последней
Он бессмертной легендой
Нет, неправда, что он
Он живет, одетый в
И о нем несмолкаемо
Над великой Отчизной*

Н. ИЛЬНИЦКАЯ.
гремит.
песня

Подвиг героїв Великої Вітчизняної війни назавжди став прикладом самовідданості, мужності для молодших поколінь. Наслідуючи славу батьків, молодь свято шанує і продовжує традиції героїв.

Зараз, коли ми урочисто відзначаємо 30-річчя Великої Перемоги, знов і знов повертаємося до подій часу війни. І серед них — героїчна оборона Одеси. У дні святкування річниці визволення міста-героя проведена традиційна воєнізована гра «Визволення», в якій взяли участь наші студенти.

Фото Г. АХЛАМОВА.

Два роки минуло з того часу, як в нашому університеті створено відділення журналістики факультету громадських професій. З самого початку бажаючих навчатися на ньому було багато. Всі, хто був зарахований на відділення, навчалися в школі молодого журналіста при нашій університетській газеті. Кожної середи заняття з слухачами ШМЖ проводили відомі одеські журналісти Б. Дерев'яно, Ю. Мазур, Г. Лункін, П. Єфімов, К. Чечкіна, І. Пустойт, М. Ільвес, І. Мирський та ін. На зустріч із студентами приходили поет Микола Палієнко та власний кореспондент «Труда» Є. Я. Заборцев. Вони розповідали слухачам про секрети журналістської професії. Тематика лекцій охоплювала теорію та історію журналістики. Найактивніші слухачі відділення стали незмінними студкорами «ЗНК». Читачі неодноразово бачили на сторінках газети матеріали Ніни Григоренко, Юлії Лугової, Галини Старко, фото Сергія Єфімова, В. Мороз, О. Левіт, Т. Трачук друкують свої матеріали на сторінках обласної преси.

І ось настав день випуску. Радісні обличчя студентів. Заступник секретаря парткому ОДУ М. П. Краснянський вручає дипломи тим, хто витримав перевірку роботою в газеті, хто довів, що має право одержати посвідчення про другу професію — кореспондента.

Початківці пройшли велику школу теорії і практики, яка допоможе їм прокласти шлях у велику журналістику. Дякуємо тим, хто взяв участь у викладанні нам предмету журналістики, хто вів практичну роботу із слухачами. С. КОМАР, староста відділення журналістики ФГП.

НАКАЗ по Одеському університету

§ 1

На ознаменування Дня преси за активну участь в роботі газети «За наукові кадри», за сумлінне виконання доручень нагородити громадських кореспондентів багатотиражки

І. ГРАМОТАМИ:

Т. С. ДЕНИСОВУ — старшого викладача кафедри фізвиховання; В. О. ФАБІАНСЬКУ — доцента кафедри російської літератури; Б. ПЕРЕЖНЯКА — студента юридичного факультету.

ІІ. ПРЕМІЄЮ У РОЗМІРІ МІСЯЧНОЇ СТИПЕНДІЇ:

В. ХОМУТОВА — студента геолого-географічного факультету; С. КОМАРА — студента філологічного факультету;

Н. ГРИГОРЕНКО — студентку факультету РГФ;

В. МОРОЗА — студента філологічного факультету;

ІІІ. ОГЛОСИТИ ПОДЯКУ:

О. В. ГОНТАРЮ — відповідальному редактору газети «За наукові кадри»;

А. С. КУЗЬМІНУ — редактору газети «За наукові кадри»;

І. П. ЗЕЛІНСЬКОМУ — декану геолого-географічного факультету;

П. Т. МАРКУШЕВСЬКОМУ — доценту кафедри української літератури;

Н. Г. ЮРГЕЛАЙТИС — науковому співробітнику біофаку;

І. Г. МІРАК'ЯН — викладачеві кафедри російської мови для іноземців;

С. Ю. ДОМРІНІ — викладачеві кафедри російської мови для іноземців;

Л. Х. ДОЛБЕНКУ — старшому викладачеві кафедри політекономії;

СТУДКОРАМ:

О. МАРЦЕНЮК; І. ДРОЗОВСЬКОМУ; С. ЄФІМОВУ; О. БУЧНЕВИЙ; Є. ЗАКРЕВСЬКОМУ;

В. ТУЗ; Л. ДЕМ'ЯНЕНКО; Н. БАЙДЕЛЮК; ЛЕ ЧИнь КАНУ; Н. ПОПИВАНОВИЙ; Т. ТРАЧУК; П. КОДАЧЕНКУ; Г. СТАРКО; Ю. ЛУГОВИЙ.

§ 2

ЗА АКТИВНУ РОБОТУ ПО ВИПУСКУ СТИПЕНДІЇ НАГОРОДИТИ.

І. ПРЕМІЄЮ У РОЗМІРІ МІСЯЧНОЇ СТИПЕНДІЇ:

Д. ШИЛІНА — студента філологічного факультету;

І. УРЯДНИКОВУ — студентку факультету РГФ;

В. ЛОХТІНА — студента фізичного факультету;

В. СКУРАТОВСЬКОГО — студента геолого-географічного факультету;

ІІ. ОГЛОСИТИ ПОДЯКУ АКТИВИСТАМ СТИПЕНДІЇ:

Л. ТИМОФЄВІЙ — старшому лаборанту кафедри нової і новітньої історії.

О. ХУТОРНУМУ — аспіранту хімічного факультету;

СТУДЕНТАМ:

Д. КУДІНКО; В. АЛЕКСЄВІЙ; В. БЕХТЕРУ; О. КОРСАКОВУ; С. ЯЦКО; Ю. БАТРАК; Н. ПОДШИВАЛОВИЙ; Л. ЦИБЕСКОВУ; В. СОЛОДОВУ; Л. ШЕВЧЕНКО; Л. АНТОНЕНКО; Л. СЛЕСАРЕНКО; В. ВОЛОДІНІЙ; С. КОРЧЕНКУ; М. СУХОВОМУ; І. КИЩІ; С. ЧУТЬБІЙ; Г. ЗАВОРОТНИХ.

Оголосити подяку працівникам Одеської міської друкарні, які беруть участь у випуску газети:

§ 3

Л. ГОРДУНОВИЙ — верстальник; Н. ПАРОЛЛО, В. ЧЕЧЕЛЬНИЦЬКІЙ, М. БАДЮЛ — лінотистам; П. КУЗЬМІНСЬКОМУ — друкарю; Л. ФЕДИК — помічнику друкаря; С. КРИЖАНІВСЬКІЙ — майстру; О. ХОМЕНКУ — майстру-наладнику; І. ЩЕРБІНІ — розбірнику.

Ректор університету професор О. БОГАТСЬКИЙ.

Дипломи відділення журналістики ФГП вручає заступник секретаря парткому університету М. П. Краснянський.

Фото О. ЛЕВІТА.

Літературний Журнал

НОВЕЛА

РОСІЙСЬКА ДУША

О. ДОРОХИН.
ВETERАНЫ

После жертвенных лет
Времена наступили другие—
С каждой новой весной
Вырастает страна на этаж.
Отчего ж ветеранам
Туманит глаза ностальгия
По годам фронтовым,
Неуютным, как тусклый
блиндаж?

Постарели они,
Уцелевшие после баталий.
Исцелившие землю от гнета
фашистских оков.
Разве можно представить их
Без орденов и медалей,
Без контузий и ран,
Костылей и пустых рукавов?

И приходят они
На Аллею Немеркнушей Славы,
Где стоят пионеры
В созвучном молчании плит.
Позабыть ли бойцам
Грозный гул канонад,
Переправы,
И своих побратимов,
Чей прах обратился в гранит?

Ветераны—в пути!
Их закал —
Словно ткань сухожилий.
Ведь у них на счету
Над агрессором праведный суд!
Нивышнюю почесть
За это они заслужили—
Эстафету Победы
Их дети и внуки несут.

Я гортаю сторінки поживлого від часу щоденника фронтових років. Увагу привертає кваліфікований запис: «Друге травня. Німеччина. Ліс. Танкова засада. Косуля. Німець-лісник, який ридеє від радості».

Наш стрілковий полк, який підтримував артилерійський дивізіон майора Гусева, здійснював марш переслідування дорогами Німеччини, яка вже була розгромлена, але не капітулювала. Фашисти відступали, але іноді чинили жорстокий опір.

На світанку полк ввійшов у ліс. Розвідка донесла, що там нас чекає танкова засада. Піхота розсипалася і залягла. Полкова артилерія і міномети поспішили в укриття. Дивізіон Гусева, зробивши обхідний маневр, прямою наводкою розстрілював збожевільних смертників. Раптом в музику бою увірвалися голоси:

— Косуля!
— Дивіться, косуля!
— Ловіть...

Бійці повскакували. Прямо на нас бігла молода, упруга, стривожена залпами косуля. Вона перескочила через мінометну упряжку, пододала бар'єр з двох гармат, які стояли поруч, і не розраховувавши наступного стрибка, застрягла в повозці з ящиками снарядів.

Першим підбіг до косулі старший сержант Матвеев. Він прикрив її своїм тілом і крикнув:

— Прибери ящик! Звільни ноги. Солдати, що підбігли, зсунули ящики. Матвеев підняв косулю, виніс на полянку.

— Ковдру! — командував старший сержант.

Принесли ковдру. Словили косулю. Вона лежала тихо. В неї були покалічені передні ноги.

— Що будемо робити? — запитав лікар, який надійшов.

— Як що? — перепитав стар-

ший сержант. Він швидко розстебнув свою сумку, витягнув бритву, присів біля косулі. Всі затамували подих.

— Будемо лікувати! — твердо сказав Матвеев.

Він оголив бритву і легко, мистецьки почав брити косулі ногу. Над косулею нахилився лікар, уважно оцінював поранені ноги, ловив рухи кожної кісточки, ставив її на місце. Незабаром ця справді ювелірна робота була закінчена. Ноги туго забинтовані, поставлені саморобні шини.

— А тепер? — запитав лікар.

— Повеземо із собою в Берлін. Нехай узієє щастя перемоги!

— Ні, товаришу старший сержант, — в розмову вступив начальник штабу полку підполковник Білик. — Косулі потрібен спокій, догляд, рідна природа. Треба відшукати лісника. Недалеко, — начштабу подивився на карту, — хатина лісника. Там повинні бути люди. Треба передати їм косулю.

Ми прощалися з раптовою людською радістю, з тихою і ласкавою тваринною.

Через деякий час полк було піднято по тривозі. Продовжувався марш. Тільки ввечері колону нагнали розвідники, віддали начштабу рапорт і вручили розписку лісника про одержання косулі.

Бійці і офіцери оточили розвідників, схвилювано розпитували, що та як, а старший сержант, радісний і схвилюваний, розповідав:

— Хатину лісника ми знайшли швидко, а людей прийшлося шукати довго.

Старий лісник разом зі своєю невісткою викопали недалеко від хатини сховище, замаскувалися й сховалися там. Тільки кмітливе око розвідника, чутливе вухо та ще, можливо, інтуїція підказали — тут є люди, треба шукати.

— І ми знайшли, — продовжу-

вав старший сержант. — Знайшли, витягли діда з його нори. Він готовий був на все, на будь-які випробування, нічим не проявив ні страху, ні боязні. Більше всього, мабуть, хвилювала його доля невістки. Лісник тримав її за руку, пригортав до себе і вперто дивився на нас.

Розвідники привели Зігріда (так звали лісника) до його оселі, показали косулю і передали наказ начштабу.

І скоюлося незвичайне. Старий чоловік впав на коліна і заридав. Розвідники стояли, немов зачаровані. Невістка кинулася втішати свекра, піднімала на ноги. Йй допоміг старший сержант. Вони посадили Зігріда на колоду, дали йому стакан води.

Через декілька хвилин лісник встав на ноги, витягнув із кишені листок паперу, вручив старшому сержантові. Це була листівка. Фюрер закликав віддати життя в ім'я фатерлянда. Загинуть всім, але не здаватись росіянам, твердив про звірства радянських воїнів, повчав: «краще смерть в бою, ніж на шибениці більшовиків».

— Так ось в чому справа, — сказав старший сержант. — Та це ж неправда. Неправда! Бачиш, ми просимо: збережи цю жертву фюрера. А ти плачеш...

— Від радості, — прошепотів лісник. — Від радості відкриття. Я відкрив глибину російської душі...

— В чому ж вона?

— В любові до життя.

Я не бачив Зігріда, не чув його сіву, але вони звучать в моєму серці, хвилюють. І в пам'яті моїй виникає світлий образ людини російської душі — старшого сержанта Матвеева.

І. ДУЗЬ,
доктор філологічних наук,
капітан запасу.